

# LEN BURRUKEA, ORAIN GUDEA

Geienez gizakikeri-zale (individualismo) agertu yakuz gizonak XIX eunkian. Gizakikeriz gogaituta ta igoindut taldekeri (individualismo de clase) ta lateri kerri (estatismo) nazkagarrietara jo dabe XX eunkian.

Bataren igesi, beste pendizean jausi.

Korpadi ta batza bereziak izan ebezan gizonak aspaldi. Paotae'ko matxiñada aundia ezkerro gizaki-azkatasun zaletasuna geitu ta indartu egin izan da. Azke az-esan eutsen orduan gizonen ta gizonok azke ziralakotan, beingoan apurtu ebezan batza-loka'iak.

Azke ziralakotan ebiltzanok lotuta egozana ikusten asi ziran. Gizakiok azke egiteoi, jaunei, ugazabei, dirudunei ta agintariei on izan yakoen. Euron naikeri ta rekenkeri erpepean beingoan artu oben gizaki (individuo) azkeoi. Berakikoekin, alkartuta egon izan ba-zan, erperik ezin ezafi izango eutsan ugazaba edo esku-artetsuak, baina bakarrik ebiltzanoi gura ebenez ezarten eutsezan euren erpe zoi-otzak.

"Indartsuaren eta makalaren dirutsuaren eta txiruarren artean, azkatasuna lo-kari da ta legta azkatasun", Lacordaire'k esaten ebanez.

Erpepean bizi izatea latz ta g'atatz zana ikusirik eta erpepe ofstatik bakañik ezin urten izango ebena sarturik, batza lokafiak lenago gofoto izan ebezanok. Langileok, alkartzen asi ziran. Langile-batzok edo alkaruok burukazaletasun edonez ezkotuta sortu ziran. Taldekeri-burukea asi yakun.

Burukan jardun beafa, gizonen noritza.

Ainbat lef egia eta ainbat odol izuri daben langileok, euron gurariak bete dabez toki batzuetan. Eurok eskuratu dabe aginpidea. Euron Lateri edo Estadua sortu dabe.

Gizon, notin diranez yagokuen onurarik lortu dabe? Lateri orotan, langile-laterietan noritari (persona) edo gizonaren nortasunari begiramen gitxi yakoi. Jardun eta ekite ororen elburu Lateria edo Estadua da. Notina, gizon-izatea bastartuta geratu da.

Ofein auzer-auze jagi diranak, be, taldekeri-burukeoi ontzat artzen ez dabenez afen enderi-buruka zale dira. Laterikeri-zale doguz.

Batetik eta bestetik XX eunkia laterikeri-eunki biurtu yakoi. Langileok euron onaren bila, laterikerira jo dabe; laterikeri-zalez langile-lateriak sortu nai dabez. Taldekeri ta langile burukeon bidex lortu dabenezan eredu Rusia dogu.

Enderi-zalekeriz abertzalekeriz ta baltsakeriaren igesi laterikerina (estatismo) jo dabe matxiñada zale ez dirala dirhoenak be. Begira Italia'ra edo Alemania'ra.

XIX eunkian gizakiarentzat doguz begiramen guztiak eta gizaki azkatasuna da ames bakaf: Gizaki-azkatasun ofek gizonari ez eutsen onurarik ekafi. Gizaki-azkatasuna bide, gizakirik geienak erpepean artu ebezan. Liberalkeriak odol-izurite aundiak sortu ebezan. Goikoen eta bekoen, ugazaben eta langileen arteko buruka zitala sortu eban; taldekeri-burukea.

XX eunkia laterikeri-eunki dogu. Batruk eta bestetruk, aikaren arerio diranak laterikeri-zale doguz; lateria sendotzea ta indartzea ofein ames; ora auzer-auze ames orixe dagien marxistakeri-zale ta paxistakeri-zaleak.

Gizon-izatea ukatuaz, notinaren izatea onartzen ez daben Lateriak, alabearez gizonaren ondamendi doguz. XIX eunkiko gizaki-azkatasuna gizon geienan lo-kai izan zanez.

Oraingo laterikeritik laterien arteko burukea, gudea besterik ezin itxaron daike. Lateriok euron afokeria, euron agindu-naia, euron inlor menderatu gurta dabe elburu bakaf.

Eurok azken-elburu egiten diranez, gizadi guztia ondartzeko, be, eskubidea dabela dirudi. Laterikerioi geure ondamendi, gizonen galbide izango dogu naiz zurien naiz goien izan.

Laterien arteko, buruka ofein ostean, notinak, gizonak bere aldia izango ets dau?...